

Program centra preventívnej medicíny v detskej pneumológii v Národnom ústave detskej tuberkulózy a respiračných chorôb, n.o. Dolný Smokovec

Všeobecná charakteristika

Preventívna zdravotná starostlivosť pozostáva z opatrení prijatých na prevenciu ochorení, na rozdiel od liečby ochorení. Rovnako ako zdravie zahŕňa rôzne fyzické a duševné stavy, tak aj choroby a postihnutia sú ovplyvnené environmentálnymi faktormi, genetickou predispozíciou, činiteľmi chorôb a výberom životného štýlu. Koncept primárnej prevencie bol upravený vo vzťahu k novým vývojom molekulárnej biológie za posledných päťdesiat rokov najmä v epigenetike, čo poukazuje na prvoradý význam environmentálnych podmienok - fyzických aj afektívnych - na organizmus.

Primordálna a primárna prevencia sa týka opatrení zameraných na predchádzanie vzniku rizikových faktorov od narodenia dieťaťa. Metódy na zabránenie výskytu ochorenia pozostávajú buď vyliečením ochorení (napr. liečba akútnych ochorení v respiračnom systéme) alebo zvýšením odolnosti voči ochoreniu (napr. imunizácia proti chorobám, zabezpečenie zdravej výživy a cvičenia a predchádzanie užívaniu návykových látok - tabak, alkohol,...). Aktivity zamerané na podporu zdravia sa nezaoberajú konkrétnou chorobou alebo stavom, ale skôr podporujú zdravie, zdravý vývoj jedinca a blahobyt na veľmi všeobecnej úrovni. Sekundárna prevencia používa najnovšie metódy zisťovania a liečenia existujúcej choroby ešte pred objavením sa symptómov. Špecifická ochrana na tomto stupni sa zameriava na určitý druh alebo skupinu ochorení a dopĺňa plánované ciele podpory zdravia. Jedlo je veľmi dôležitým nástrojom preventívnej zdravotnej starostlivosti. Zlé stravovacie návyky a skladba potravy sú častým dôvodom na vznik obezity a chronických ochorení. Vedecký pokrok v genetike významne prispel k poznaniu dedičných ochorení a uľahčil veľký pokrok v špecifických ochranných opatreniach u jedincov, ktorí sú nositeľmi génu choroby alebo majú zvýšenú predispozíciu k špecifickej chorobe. Genetické testovanie umožnilo lekárom robiť rýchlejšie a presnejšie diagnostikovanie a umožnilo použiť liečbu šitú na jedinca (personalizovaná medicína). Podobne sa aj pri objavovaní rizikových činiteľov pre vznik infekčných chorôb, ako sú napríklad baktérie, stali hlavnými prúdmi špecifické ochranné opatrenia, ako je čistenie vody, čistenie odpadových vôd a rozvoj zásad osobných hygienických postupov (ako je bežné umývanie rúk, nôh napr. v prevencii plesňových ochorení). Tieto objavy prispeli k znižovaniu výskytu prenosných ochorení, ktoré sa často